

משרד החוץ-מחלקת הקשר

תאריך : 09.06.94

14748

סודי

** אצא **
**
**
**

13/10

חוזם: 14748, 6
 אל: אבידגאן/114, אדיס/132, אוטבה/143, אוסלו/132, אטלנטה/125,
 איסטנבול/260, אנקרה/261, אסונסיון/92, אתונה/249, בוגוטה/143, בודפשט/156,
 בומבי/120, גרמניה/2014, בוסטון/133, בוקרשט/172, בייג'ינג/214, בירס/294,
 בנגקוק/390, ברזיליה/143, ברסל/2019, ברלין/127, ברן/205, גואטמלה/121,
 גנבה/254, דלהי/183, הולנד/2042, הונגקונג/90, הונדורס/94, הלסינקי/118,
 ווילינגטון/84, וושינגטון/680, וינה/310, ורשה/143, טוקיו/246, טורונטו/131,
 טשקנט/128, יאונדה/147, יוסטון/115, ינג'וו/89, לאהוס/144, להפאז/102,
 לנדן/2037, לוטאנגלט/159, לימה/125, ליסבון/172, מבונה/101, מדריד/264,
 מונטבידאו/124, מונטריאול/130, מוסקבה/379, מיאמי/135, מילנו/225,
 מכסיקו/176, מנילה/125, מרסיי/184, ניו יורק/771, ניו רובי/222, ניקוסיה/238,
 סופיה/141, סיאול/126, סידני/92, סינגפור/229, סלבדור/112, סנחוז/125,
 סנטודומינגו/137, סנטיאגו/156, סנפאולו/136, פיג'י/83, פילדלפיה/115,
 פנמה/128, פראג/131, פרטוריה/170, פריס/2077, פרנציסקו/127, קהיר/354,
 קופנהגן/195, קטמנדו/93, קיטו/138, קינשאסה/99, קנברה/115, קרקס/135,
 רומא/333, ריגה/131, ריו/101, שטוקהולם/139, שיקגו/133, בטחון/1007, רהמש/464,
 אביב/951, מנמת/897, קסממ/360
 מ-: המשרד, תא: 090694, זח: 1653, דח: מ, סג: סו
 תח: @: סממ
 @: דד

1045751

סודי/מיד

אל: תפוצה מדינית

מאת: ערב 2

הנדון: המפגש הטרילטרלי ישראל - ירדן - ארה"ב

1. הסבב הרביעי של השיחות הטרילטרליות בין ישראל, ירדן וארה"ב התקיים השבוע (6-7/6) ברושי (כזכור, מסגרת זו כוננה בעקבות המפגש הפומבי שהתקיים בבית הלבן בין שה"ח פרס לנסיך חסן באוקטובר אשתקד).
 נדונו בו, לצד סוגיות כלכליות מתבקשות, אף סוגיות בעלות אופי בילטרלי, שסיפקו למפגש נופך של מו"מ בילטרלי, אמנם לא-רשמי.
2. בתחום הכלכלי ניתן להצביע על מספר סוגיות שנדונו ועל מספר סיכומים שהתקבלו:
 א. שני הצדדים דנו בשתי סוגיות עיקריות, שהעלו חששות כבדים בקרב

1045751

הירדנים, הנובעים מן ההסכם הכלכלי הישראלי-פלסטי: מטבע (ובנקים) וסחר.

בתחום המטבע סוכם, שישראל תודיע לירדן 'במועד האפשרי המוקדם ביותר' אודות כוונתה להתיר לפלסטי להנפיק מטבע משלהם, ע"מ שירדן תיעדר בהתאם. הירדנים הבהירו כי אז יפנו לבקש סיוע מקרן המטבע, הבנק העולמי, ארה"ב ואחרים בהיערכותם לימצב החדש (יובהר, כי הנפקת מטבע פלסטי עלולה, בראיה הירדנית, להשליך על סוגיות, כליציבות הדינאר, יתרות מט"ח וכד'). בתחום הסחר העלה כל צד את עמדתו. סוכם להציע לפלסטי להוועד במשותף ע"מ לדון בנושאים משותפים הנובעים מההסכם הישראלי-פלסטי ומטיוטת ההסכם הירדני-פלסטי (שעדיין לא אושרה באופן רשמי).

ב. בתחום השתי"פ נדונו שורה ארוכה של הצעות: פרוליקטים איזוריים משותפים בעמק הירדן; נושאי-תיירות; פארק היסטורי; כביש שיקשר בין ירדן, ישראל ומצרים ועוד. סוכם על מפשרי מומחים בתחומים השונים שיתקיימו ביולי באיזור.

3. בתחום הבילטרלי:

א. שני הצדדים סיכמו תת אג'נדה בתחומי המים, אנרגיה וסביבה וכן בטחון, גבולות ונושאים טריטוריאליים.

ב. הוסכם להקים ועדה לנושא הגבולות, בטחון, מים ואיכות סביבה וכן תת-ועדות לכל נושא. ע"מ לדון בתת-אג'נדות ובושאים שיוסכם עליהם.

ג. שאר החלקים של האג'נדה (הכללית) לידונו ה"כ, בהמשך המו"מ.

ד. במקביל, המו"מ בנושאים הכלכליים ימשיך ע"מ להכין שתי"פ בילטרלי עתידית.

ה. תוצאות המו"מ יגובשו לטיוטות שיהוו חלקים מחוזה השלום.

ו. המו"מ על הנושאים דלעיל יתקיים באיזור, החל מיוולי '94.

4. הירדנים הביעו, בעקבות הסיכומים דלעיל, שביעות רצון רבה. ראש המשלחת הירדנית, פאיז טראונה (המשמש גם שגריר בוושי), הדגיש, במסעית משותפת עם רובינשטיין ורוס, כי ההישגים של סבב זה עלו על הציפיות. וכי המשלחת הירדנית 'שבעת רצון מן הסיכומים'. זאת ועוד, טראונה שב והדגיש את העובדה כי המשך המו"מ יתקיים באיזור, (ביאמרונו באיזור, אנו מתכוונים באחת משתי המדינות. את המיקום המדויק השארנו לשתי הממשלות). ראוי להזכיר, כי הירדנים התמקדו בתודשים האחרונים (ובעיקר מאז ביקורו האחרון של המלך חסיין בוושי בינואר השנה) בסוגית הגבולות והציעו, מסי' פעמים, לגבש מיכניזם שידון בנושא וימוקם, אם יהיה בכך צורך, באיזור.

5. מן הראוי לשוב ולהבהיר, כי החלטתם להשתתף במפגש הטרילטרלי (כולל העלאת סוגיות בילטרליות) למרות ששאר המשלחות הערביות נעדרו מווש'

משרד החוץ-מחלקת הקשר

(ובמילים אחרות: פריצת המסגרת, לפחות מבחינת 'מראית העין') נבעה, להערכתנו, משלושה מניעים עיקריים:

א. בראש ובראשונה, התחושה כי המו"מ במסלול הירדני-ישראלי 'תקוע' ומוקפא בעוד המו"מ בשאר המסלולים נמשך - יישום הסכם 'עזה ויריחו' במסלול הפלסטי ומסעות הדילוגים של כריסטופר בזה הסורי. (פהד אלפאנכ הילע תחושה זו באופן ברור ביותר, במאמרו ב'אלראי', 4. מאמר זה גרר, כידוע, ביקורת סורית חריפה).

ב. ההבנה כי ראוי להיענות לפניית האמרי לקיים את המפגש, במיוחד לאחר שהושג פתרון נאום, מבחינתה של ירדן, לבעיית הפיקוח הימני על מפרץ עקבה. לצוילין, כי המלך חוסיין צפוי גם להגיע באמצע החודש לוושינגטון, אמנם לצורך בדיקות רפואיות, אך אמור להוועד עם קלינטון ובכירים אחרים.

ג. הביקורת הקשה שיש בליבם (ובפיהם...) של הירדנים על הפלסטי. זו מתמקדת בטענות ה'שגרתיות' על היעדר תיאום ועדכון ועל החשש הכבד מפני פגיעה באינטרסים ירדניים חיוניים (כלכליים בעיקר) בעקבות ההסכמים בין ישראל לאש"פ.

6. ניתן להניח, שהירדנים חשו (ואולי יותר מכך) שצעד מעין זה (המפגש בוושי) יתקבל בהבנה בדמשק. על רקע התיאום ההדוק המאפיין את יחסי שתי המדינות בחודשים האחרונים (ובעיקר מאז החתימה על הצהרת העקרונות בין ישראל לאש"פ).

ראוי עם זאת להדגיש, כי אין, להערכתנו, לראות את התיאום הירדני-סורי כחד-סטרי וכנובל את ידי הירדנים לחלוטין. ניתן להניח, שהמלך הותיר לעצמו מרחב תמרון רחב מספיק ע"מ לשמור על אינטרסי ממלכתו גם בתנאי הקרבה הנוכחיים עם הנשיא אסד. יש לזכור, כי יחסי שתי המדינות בזירה הבינערבית בעייתיים ומבחינה זו קיים אינטרס הדדי להתקרבות, אף אם בכירותה של סוריה ברורה.

זאת ועוד, אי-הנכונות הירדנית לחתום על הסכם שלום נפרד עם ישראל נובעת, להערכתנו, משיקולים הנוגעים לאינטרסים ירדניים מול הפלסטי (ובמיוחד עם כינון הממשל העצמי), מול הזירה הפנימית (כולל הריכוז הפלסטי הגדול), והזירה הערבית, לא פחות מאלו הנוגעים ליחסים עם דמשק.

7. מכל מקום, אין להערכתנו לראות בתוצאות המפגש האחרון, כמו בנכונות לקיימו ולתת פומבי לסיכומיו (כולל אלו הנוגעים לפן הביטורלי), בגדר חריגה מן הדבקות הירדנית בעקרון ההסדר הכולל. ברור, כי הסיכומים דלעיל כמו הנכונות, הפומבית, להודיע כעת על קיום המשך המו"מ בשתי המדינות (או באחת מהן) מהווים הישג משמעותי ופן נוסף במישור הנורמליזציה בין שתי המדינות. עמדה ירדנית זו מוכיחה, כי אף בהיעדר נכונות להסדר נפרד, עדיין יש מרחב תמרון רחב מספיק עד לחתימת חוזה-שלום.

יחד עם זאת ראוי להדגיש, כי התקדמות זו הושגה, בראיה הירדנית, על רקע הנכונות הישראלית לדון בסוגיית הגבולות כבר בשלב זה. בכך ירדן יכולה, גם מול גורמים ערביים אחרים, להסביר את המשך מהלכיה מול ישראל, אף בהיעדר התקדמות מהותית מספקת בערוצי המו"מ האחרים.

משרד החוץ-מחלקת הקשר

8. למרות זאת, נרתר עדיין לעקוב אחר התפתחות הילולי מורת-הרוח מצד
דמשה כלפי עמאן; הן לאור תוצאות המפגש והן לנוכח קולות שונים
שנשמעו מעמאן בימים האחרונים.
אין להערכתנו, להוציא מכלל אפשרות 'התקררות' ידדנית, אם קולות
הביקורת מכיוונה של סוריה (ואולי מכיוונים נוספים כולל בזירה
הפנימית) יחריפו, אף כי ההגיון המדיני הצרוף מחייב דוקא לגלות
עמידה זהירה, על העמדות שגובשו.

ערב 2 - מיקי הררי
9 ביוני 1994

מב

תפ: שהח(2), סשהח(1), רהמ(0), שהבט(0), מנכל(1), ממנכל(1), מצב(0), תכנרן(1),
סמנכלשלום(1), שלום(1), רחטמזת(1), ישראלערב(1), יועמש(1), ר/מרכז(1), ממד(4),
רס(0), אמן(0), ר'אגת(0), ערן(0), סמנכלתקשורת(0), מצפא(1), הדס(1), בייך(0),
ראשהמשלה(0)